

Waarom het BKR meer wil registreren

'Straks vragen mensen weer hoe het zover kon komen'

Het Bureau Krediet Registratie (BKR) registreert steeds meer, tot telefoons op afbetaling aan toe. Voor een woningkoper kan dat betekenen dat hij minder mag lenen voor een huis. Maar directeur Peter van den Bosch zou het liefst nog meer vastleggen. Want schulden zijn voor de hele maatschappij een probleem.

TEKST ILSE AKKERMANS FOTO PETER ARNO BROER

Als het aan Peter van den Bosch ligt, gaat 'zijn' BKR ook de totale hypotheekschuld en studieschulden van Nederlanders registreren. 'Bij het aanvragen van hypotheeken worden studieschulden nog massaal verzwegen. Dat mag niet. Je kunt er echt door in financiële problemen komen.'

Het voorkomen van financiële problemen bij consumenten, daarvoor werd het BKR in de jaren zestig opgericht door de banken. Het taboe van lenen ging eraf, mensen leenden meer. Daarbij ontstonden problemen. Omdat consumenten bij verschillende banken konden lenen, konden hun kredieten zich onmerkbaar opstapelen. Het BKR, een onafhankelijke stichting, moest leningen centraal gaan registreren en banken helpen gegevens uit te wisselen.

Tegenwoordig staan ruim 10 miljoen Nederlanders bij het BKR geregistreerd met hun kredieten. Omdat ze een creditcard hebben, of een krediet om bijvoorbeeld een wasmachine of een verbouwing te betalen. Het grootste

deel van hen (90 procent) is financieel gezond, de overige 10 procent heeft betalingsachterstanden.

Een gezin met ernstige betaalproblemen kost de maatschappij volgens het Nibud circa 100.000 euro. 'Het is echt een maatschappelijk probleem. Je kunt je afvragen hoe hoog dit bedrag zou zijn zonder het BKR.'

Huiseigenaren hebben relatief minder vaak problematische schulden, zegt onderzoeksbureau Panteia. Hoe groot is het probleem bij hen?

'Eind 2016 waren er ruim honderdduizend mensen met een achterstand in het betalen van hun hypotheeklasten. Dat zijn er iets minder dan een half jaar eerder. Vanaf de crisis in 2008 verdriedubbelde het aantal huiseigenaren dat hun hypotheeklasten niet meer kon betalen, met als dieptepunt de zomer van 2015. Meer dan 113.000 mensen hadden toen een betalingsprobleem met hun hypotheek. Dat is nog niet het hele beeld. Ook mensen die netjes hun hypotheek betalen, kunnen

betalingsachterstanden hebben. Vaak kiezen mensen die financiële problemen hebben ervoor hun hypotheek wel te betalen en andere rekeningen te laten liggen. Het laatste dat je niet betaalt, is je hypotheek. Je huis is tenslotte het dak boven je hoofd.

Vanaf 1 januari van dit jaar registreren we overigens achterstanden op het betalen van de hypotheek al na drie in plaats van vier maanden. Daarmee sluiten we meer aan bij internationale standaarden.'

Waarom registreert het BKR van hypotheeken alleen betalingsachterstanden en niet de hele hypotheek?

'Wij zijn al jaren warm voorstander van het registreren van de totale hypotheek. Het zou goed zijn als al die honderdduizenden consumenten die een hypotheek hebben en goede betalingsbetalers zijn, ook geregistreerd worden. Juist zodat bekend is dat ze al jarenlang netjes hun hypotheek betalen als ze bij de bank een financiering aanvragen. Op dit moment zijn we met de banken in gesprek over

het registreren van de totale hypotheek. En de banken praten erover met de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Die gesprekken gaan niet meer over wel of niet registreren, maar over de vraag *hoe* we het gaan doen.'

Hoe zit het met studieschulden? Studenten moeten steeds meer lenen. Je zou zeggen dat dat impact heeft op je leencapaciteit. Vereniging Eigen Huis vindt dat studieschulden ook geregistreerd moeten worden.

'Bijna iedereen is het erover eens dat studieschulden geregistreerd moeten worden. Wij, Vereniging Eigen Huis, het Nibud, zelfs studentenverenigingen. De enige die het er niet mee eens is, is de minister van Onderwijs [lees het standpunt van het ministerie op pagina 47. red]. Het lijkt in het belang van de politiek om het niet te doen. De politiek heeft er tenslotte net voor gezorgd dat studenten meer moeten lenen. In 2014 bedroeg de gemiddelde studieschuld ongeveer 15.000 euro. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek komt daar met de invoering van het nieuwe leenstelsel minimaal 6.000 euro per student bij. Samen met hypotheek en consumptieve kredieten vormen studieschulden de top drie van grootste financiële verplichtingen in Nederland. En een studielening moet worden terugbetaald. We hebben de minister

opgeroepen studieschulden te registreren. Net afgestudeerden kunnen minder vanzelfsprekend rekenen op een goede baan en salaris. Uit onderzoek blijkt dat de grootste stijging van achterstallige rekeningen op hun conto komt.

En bij het aanvragen van een hypotheek geeft 39 procent van de huizenkopers met een studieschuld, deze niet op. Terwijl ze verplicht zijn het te melden. Studieleningen zijn wel bekend bij uitvoeringsorganisatie DUO, maar banken hebben daarin geen inzicht. Zo krijg je een situatie waarin mensen meer

Peter van den Bosch (1958)

Algemeen directeur van BKR sinds 2009. Daarnaast is hij lid van de Raad van Toezicht van het Nibud en heeft hij andere toezichtsfuncties. In het verleden was hij onder meer directeur bij Achmea, Levob en Fortis Bank, en voorzitter van de Vereniging van Financieringsondernemingen (VFN). Hij studeerde bedrijfskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Kaartenbakjes

Bureau Krediet Registratie is opgericht in 1965 op initiatief van banken. De onafhankelijke stichting was aanvankelijk gevestigd in een oud bankgebouw in Tiel. Kredieten stonden geregistreerd in kaartenbakjes.

Voor bank en geldschieter

Het BKR werkt met het Centraal Krediet Informatie Systeem. Aangesloten banken, hypotheekverstrekkers, thuiswinkels en creditcardorganisaties registreren en raadplegen gegevens over afgesloten kredieten en betalingsachterstanden.

... en voor gemeenten

BKR werkt aan het systeem 'Vindplaats van Schulden' om gemeenten te helpen bij het inzichtelijk maken van problematische schulden. Volgens de wet moeten gemeenten mensen met schulden vroegtijdig helpen.

‘Het zou goed zijn als consumenten die een hypotheek hebben, ook geregistreerd worden. Juist zodat bekend is dat ze netjes betalen’

lenen dan ze aankunnen. Stel: twee hoogopgeleiden hebben samen 50.000 euro moeten lenen voor hun studie. Ze willen een huis kopen, maar hun studieschuld moet worden terugbetaald. Dat betekent dat ze maandelijks minder ruimte hebben voor hypotheeklasten. Of iemand heeft een hypotheek met Nationale Hypotheek Garantie (NHG), maar heeft de bank niet verteld dat hij een studieschuld heeft. Na tien jaar komt de bank daar opeens achter. Dan heeft hij dus tien jaar lang onterecht korting gehad op zijn hypotheek. De bank kan dan in theorie zeggen dat ze dat geld terug wil. Dat kan zomaar een bedrag van 10.000 euro zijn. Als consument loop je dus financieel risico als de studieschuld niet wordt meegenomen in het bepalen van je maximale leencapaciteit. Dat levert gegarandeerd problemen op. Het is vreemd om dat te negeren. Het gaat wel over een hele generatie Nederlanders.’

Voor starters is het al lastiger een huis te kopen, door oplopende prijzen en strengere normen. Ze moeten ook steeds meer eigen geld meebrengen.

‘Ja, maar moet je dan je kop in het zand steken? Het lijkt alsof de minister denkt: als we niet alle informatie hebben, kunnen we lekker een beetje soemelen. Dan denk ik: nee, zorg dat

alle informatie op tafel komt, dat je alle financiële verplichtingen in beeld hebt, en dat je optimale leennormen hebt. Want als je een discussie wilt voeren over wat iemand aankan qua lening, moet je praten over leennormen. Banken moeten wellicht meer dan in het verleden de mogelijkheid hebben om op basis van eigen inzicht te bepalen wat verantwoord is. Als je te rigide bent in een systeem, is dat ook niet goed. Maar als je feiten onder het tapijt veegt – registreer de studieleningen maar niet, want wat niet weet, wat niet deert – dan ben je verkeerd bezig. En dan krijg je in de toekomst de politieke discussie hoe het in godsnaam mogelijk was dat banken hypotheekleningen verstrekten aan mensen met een hoge studieschuld. Dan vraagt iedereen zich af hoe het zo ver heeft kunnen komen.’

Wat staat er inmiddels allemaal geregistreerd? En waarom wordt er steeds meer geregistreerd?

‘Bij ons aangesloten kredietverstrekkers, zoals banken en hypotheekverstrekkers, registreren in ons Centraal Krediet Informatiesysteem gegevens over afgesloten kredieten en betalingsachterstanden. Volgens onderzoeksbureau Panteia heeft een op de vijf Nederlandse gezinnen financiële problemen. Dat betekent dat ze een of meerdere rekeningen niet kunnen

betalen. Sinds de kredietcrisis liepen de betalingsachterstanden op. Er is altijd een verband met oplopende werkloosheid en echtscheidingen. Banken zijn sinds de crisis voorzichtiger met het verstrekken van kredieten. Maar het was nog steeds mogelijk om bijvoorbeeld een telefoon op afbetaling te krijgen, of kleine kredieten. Daardoor konden mensen die al in financiële problemen waren, schulden stapelen. Volgens Panteia is de Belastingdienst de grootste schuldeiser in Nederland. Daarna komen de ziektekostenverzekeraars en nutsbedrijven. Het is dus belangrijk ook andere betalingsproblemen en kredieten te kunnen registreren. Vanaf 1 december registreren we alle kredieten groter dan 250 euro en die mensen langer dan een maand gebruiken. En private leasecontracten. Vanaf 1 mei gaan we telefoonkredieten van meer dan 250 euro registreren. Zodat de stapeling van kleine kredieten, die eerst onder de radar bleven, in beeld komt. Om mensen tegen zichzelf te beschermen.’

Verandert dit iets voor mensen die een hypotheek willen aanvragen?

‘Eigenlijk verandert het niets. Als je een krediet aanvraagt, moet je opgeven wat je al hebt aan lopende kredieten en schulden. Dat was al verplicht. Het enige dat er nu gebeurt, is dat wat

Codering kun je leren

Het BKR geeft kredieten in zijn database codes. Sommige hebben te maken met het soort krediet, zoals PL (persoonlijke lening), SK (saneringskrediet) en HY (hypotheek). Andere zijn onregelmatigheidscoderingen, zoals de A (achterstand).

Uit het systeem

Als een betalingsachterstand is hersteld, krijgt iemand de codering H. Als een lening is afgelopen, of een achterstand is hersteld, verdwijnt de registratie na vijf jaar uit het systeem van het BKR.

mensen opgeven via het BKR, gecontroleerd kan worden. Willens en wetens verzwijgen kan niet meer.'

Een registratie van een klein krediet kan je al gauw duizenden euro's aan hypotheek schelen. Is dat niet buitenproportioneel?

'Daar gaan wij niet over. Het Nibud stelt de hypotheeknormen vast. Je moet zo denken: als je per maand vijftig of vijftig euro aan je telefoon betaalt, kun je die niet aan je hypotheek betalen. Je moet het bedrag wat je minder krijgt aan hypotheek, zeg 6.000 euro, vertalen naar je netto maandlast tijdens de looptijd. Als je maandelijks honderd euro aan hypotheekrente betaalt over dat bedrag en een deel ervan is aftrekbaar, kom je ongeveer uit op gelijke bedragen. Dus zo vreemd is het niet. Je kunt het geld maar een keer uitgeven.'

Als consument kun je alleen tegen betaling inzage krijgen in je registratie. Handig, als je wilt weten of een hypotheek haalbaar is. Maar hoe werkt dat?

'Je kunt inzage vragen via je bank en via onze internetportal. Je moet je dan eenmalig identificeren. Want we dragen privacy en veiligheid hoog in het vaandel. Identificatie kan bij je bank, of het postagentschap, ook kan de postbode ervoor bij je thuis komen. Daarna kun je zien wat op jouw naam

geregistreerd staat en wie informatie over je heeft opgevraagd. Je kunt alerts van ons krijgen als er iets verandert. De registratie moet voor de geregistreerde volledig transparant zijn.'

Moet inzage vanaf 2018 niet gratis zijn?

'We krijgen honderdduizend tot honderdvijftigduizend verzoeken om inzage per jaar. Een inzage kost ons tussen de 30 en 40 euro. Die kosten komen door het identificatieproces. Omdat we geen overheid zijn, mogen we geen gebruikmaken van het bsn-nummer, waardoor we ook DigiD niet kunnen inzetten. Dus we moeten identiteit nog handmatig controleren. Daarom vragen we consumenten een financiële bijdrage. Er zijn misschien wel tientallen Jan Jansens met dezelfde geboortedatum. Als we mensen gratis toegang moeten geven, verwachten we een gigantische toename van het aantal aanvragen, met een dito kostenpost. Die kunnen we op dit moment niet dragen. Als 1 miljoen mensen per jaar een aanvraag doen, kost dat 30 miljoen euro. Dat is twee keer onze omzet. Bij volledige automatisering wordt het een ander verhaal. En we draaien nu pilots met de nieuwe identificatiemethodes iDIN en Idensys. Daarmee hopen we de kosten terug te brengen. Het streven is dat de inzage gratis wordt.' ■

dit vindt de vereniging

'Registreer studieschuld'

Vereniging Eigen Huis heeft minister Bussemaker en de Tweede Kamer opgeroepen om studieschulden te laten registreren bij het BKR. Een studieschuld van 21.000 euro beperkt de maximale hypotheek op basis van de normen uit 2016 met ongeveer 24.000 euro. De vereniging waarschuwt voor betalingsproblemen als studieschulden buiten zicht van geldverstrekkers blijven. Om de hypotheekaanvraag vlot te laten verlopen, raadt beleidsadviseur Michel Ligtlee huizenkopers aan om zelf alvast hun BKR-registratie op te vragen. 'Dat geeft je inzicht in de haalbaarheid van het afsluiten van de hypotheek', zegt hij. 'Adviseurs kunnen namelijk geen volledige toetsing doen. Als een BKR-codering pas laat in het aanvraagproces naar voren komt, kan dat leiden tot aanpassing van de hypotheek of het niet doorgaan ervan.'

■ Lees meer: eigenhuis.nl/regels-hypotheekverstrekking

Ministerie van Onderwijs

Het ministerie van Onderwijs vreest dat registratie van studieschulden bij het BKR een afschrikwekkende werking kan hebben. 'We willen het voor iedereen toegankelijk houden om te lenen', zei woordvoerder Michiel Hendrixx eerder tegen de NOS. 'Zodat iedereen kan blijven studeren.'

Studielening

Wie een hypotheek aanvraagt, heeft de plicht informatie te geven over zijn of haar studielening, zegt Hendrixx (ministerie van Onderwijs). Banken kunnen vragen om een uitdraai van uitvoeringsorganisatie DUO. 'Als de aanvrager geen informatie wil geven, kunnen banken een hypotheek weigeren.'